

राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान (NMSA) अंतर्गत
कोरडवाहु क्षेत्र विकास (RAD) घटकाची सन
२०१८-१९ या वर्षात अनुसूचित जाती
प्रवर्गासाठी राबवावयाच्या कार्यक्रमास वित्तीय
मान्यता देण्याबाबत...

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: शाशेअ-२०१८/प्र.क्र.८२/८-अ
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई-४०००३२
दिनांक : ४ ऑगस्ट, २०१८

वाचा

१. केंद्र शासनाने www.agricoops.nic.in या सांकेतिक स्थळावर निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सुचना.
२. शासन निर्णय क्रमांक ०४१८/प्र.क्र.१५५/१४ अ, दि. २७ एप्रिल, २०१८
३. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. १-२१/२०१८-RFS-III, दिनांक ३१ मे, २०१८ (तीन पत्रे)
४. केंद्र शासनाचे पत्र क्र. १-२१/२०१८/RFS.III, दि. ०४ जून, २०१८.
५. कृषी आयुक्तालयाचे पत्र कृ.आ.आ.२०१८/कोक्षेवि/वाकृअ/प्र.क्र.१०/१७५/रासक, दि.०५ जून, २०१८
६. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र. शाशेअ-४४१/प३.क्र.८१/८-अ दि. २१/०६/२०१८
७. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाची दिनांक ०२/०७/२०१८ रोजीची टिप्पणी.

प्रस्तावना -

राष्ट्रीय कृषि विकास योजनेंतर्गत कोरडवाहु शाश्वत शेती विकास कार्यक्रम राज्यात राबविण्यात येत होता. सन २०१४-१५ पासून केंद्र शासनाने केंद्र पुरस्कृत योजनांची पुनर्रचना केली असून काही योजना एकत्रित करून अभियानांतर्गत राबविण्याचे निश्चित केले आहे. सदर पुनर्रचनेमध्ये कोरडवाहु शेती विकास कार्यक्रम (RADP) या योजनेचा समावेश राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानामध्ये केला आहे. त्यानुसार कोरडवाहु शाश्वत शेती विकास कार्यक्रम सदर अभियानामध्ये कोरडवाहु क्षेत्र विकास [Rain fed Area Development (RAD)] घटक म्हणून राबविण्यात येत आहे.

सन २०१५-१६ पासून केंद्र व राज्य हिस्स्याचे अनुदानाचे प्रमाण ६०:४० असे आहे. केंद्र शासनाने संदर्भाधीन अ.क्र. ४ येथील पत्रान्वये सन २०१८-१९ या वर्षासाठी केंद्र हिस्सा रु. २४९६.५० लक्ष व राज्य हिस्सा रु.१६६४.३३लक्ष अशा एकूण रु. ४१६०.८४ लक्ष रकमेच्या वार्षिक कृती आराखड्यास मान्यता

कळविलेली आहे. त्याचप्रमाणे संदर्भाधीन अ.क्र. ३ येथील पत्रान्वये सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी रु.९८५.००लक्ष, अनुसूचित जाती प्रवर्गासाठी रु.१४७.५०लक्ष, व अनुसूचित जमाती प्रवर्गासाठी रु.११७.५०लक्ष असा एकूण रु.१२५०.०० लक्ष एवढा निधी वितरीत केला आहे. त्यानुसार संदर्भाधीन अ.क्र.६ येथील दि. २१/०६/२०१८च्या शासन निर्णयान्वये रु. ४१६०.८४ लक्ष एवढ्या रकमेचा कार्यक्रम सन २०१८-१९ या वर्षात राबविण्यास प्रशासकिय मान्यता तसेच सर्वसाधारण प्रवर्गासाठी केंद्र हिश्यापोटी रु.९८५.०० लक्ष व त्याप्रमाणात आवश्यक राज्य हिस्सा रु.६५६.६७ लक्ष अशा एकूण रु.१६४१.६७ लक्ष एवढ्या रकमेच्या कार्यक्रमास वित्तिय मान्यता देण्यात आली आहे.

अनुसूचित जाती प्रवर्गासाठी केंद्र हिश्याचा रु. १४७.५० लक्ष (रूपये एक कोटी सत्तेचाळीस लक्ष पन्नास हजार फक्त) व त्याप्रमाणात आवश्यक राज्य हिस्सा रु. ९८.३३ लक्ष (रूपये अठ्यान्नव लक्ष तेहतीस हजार फक्त) असा एकूण रु. २४५.८३ लक्ष (रूपये दोन कोटी पंचेचाळीस लक्ष त्र्याऐंशी हजार फक्त) निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय-

१. राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत- अवर्षण प्रवण क्षेत्र विकास कार्यक्रमाची अनुसूचित जाती प्रवर्गासाठी राज्यात अमंलबजावणी करण्यासाठी रु. २४५.८३ लक्ष (रूपये दोन कोटी पंचेचाळीस लक्ष त्र्याऐंशी हजार फक्त) निधी आयुक्त (कृषि) यांना अर्थसंकल्पीय वितरण प्रणालीद्वारे वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.
२. सदर वितरीत निधीचा केंद्र व राज्य हिश्याचा तपशील खालील प्रमाणे आहे,

(रूपये लाखात)

अनुसूचित जाती		
केंद्र हिस्सा	राज्य हिस्सा	एकूण
१४७.५०	९८.३३	२४५.८३

३. सदर निधी खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा व सदर खर्च सन २०१८-१९ च्या मंजूर तरतुदीतून भागविण्यात यावा.

मागणी क्र. डी-३

२४०१, पिक संवर्धन

(००)(७८९)अनुसूचित जाती उपयोजना

(०१) माहिती व प्रचार

(०१)(०१) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान-अवर्षण प्रवण क्षेत्र विकास कार्यक्रम व हवामान बदल शाश्वत शेती संनियंत्रण, प्रतिमानकारक व नेटवर्किंग कार्यक्रम (केंपुयो)(केंद्रहिस्सा-६०%)(अनुसूचित जाती) (२४०१ ए२८१) ३३, अर्थसहाय्य

मागणी क्र. डी-३

२४०१, पिक संवर्धन

(००)(७८९)अनुसूचित जाती उपयोजना

(०१) माहिती व प्रचार

(०१) (०२) कृषि उन्नती योजना- राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियान-अवर्षण प्रवण क्षेत्र विकास कार्यक्रम व हवामान बदल शाश्वत शेती संनियंत्रण, प्रतिमानकारक व नेटवर्किंग

कार्यक्रम (केंपुयो)(राज्य हिस्सा-४०%)(अनुसूचित जाती) (२४०१ ए२९९) ३३, अर्थसहाय्य

४. या शासन निर्णयान्वये राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास कार्यक्रमासाठी अनुसूचित जाती प्रवर्गाकरीता उपलब्ध करून देण्यात येणाऱ्या केंद्र व राज्य हिस्स्याचा रु. २४५.८३ लक्ष (रुपये दोन कोटी पंचेचाळीस लक्ष त्र्याऐंशी हजार फक्त) निधीचे जिल्हा निहाय/ कार्यालय निहाय वाटप करण्याकरीता संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांना प्राधिकृत करण्यात येत असून त्यांनी अभियानांतर्गत जिल्हानिहाय वाटप करावयाचा निधी BDS प्रणालीद्वारे विभागीय कृषि सहसंचालकांमार्फत जिल्ह्यांना वितरित करावा व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी यांना प्राप्त निधी आहरित करून PFMS खातेवर जमा करावा व संपूर्ण अदायगी PFMS वरच करावी.
५. या शासन निर्णयाद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येत असलेल्या रु. २४५.८३ लक्ष निधीचे विविध कार्यालयांच्या स्तरावर कोषागारातून आहरण व वितरणाकरिता संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, पुणे यांना नियंत्रण अधिकारी आणि सहायक संचालक (लेखा-१) कृषि आयुक्तालय, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.
६. केंद्रिय कृषि मंत्रालयाने राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानांतर्गत कोरडवाहू क्षेत्र विकास कार्यक्रमासाठी राज्य शासनास सन २०१८-१९ करीता मंजूर केलेल्या कृति आराखड्यानुसार आणि वेळोवेळी केंद्रिय कृषि मंत्रालयाने दिलेल्या दिशानिर्देशानुसार सदर अभियानाची अंमलबजावणी करणे बंधनकारक राहिल. याबाबत संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण) यांनी राज्यस्तरावरून अभियानाचे संनियंत्रण करावे, त्याचप्रमाणे अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणी व संनियंत्रणाकरीता वेळोवेळी अधिनस्त कार्यालयांना निदेशित करावे.
७. सदर योजनेची अंमलबजावणी केंद्र शासनाने निर्गमित केलेल्या राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचनांमधील अवर्षण प्रवण क्षेत्र घटकाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार तसेच संदर्भाधीन अ.क्र. २ येथील उन्नत शेती समृद्ध शेतकरी अभियानाच्या दि. २७ एप्रिल, २०१८ च्या शासन निर्णयातील मार्गदर्शक सूचनांनुसार करण्यात यावी.
८. प्रत्येक महिन्याला योजनेची भौतिक आणि आर्थिक प्रगती याबाबतची माहिती अद्ययावत करण्यात यावी व राष्ट्रीय शाश्वत शेती अभियानाच्या मार्गदर्शक सूचनांसोबतच्या परिशिष्ट-३ मध्ये भरण्यात यावी व सदरची माहिती राज्य शासनाकडे सुद्धा पाठविण्यात यावी.

९. योजनेचा सविस्तर त्रैमासिक प्रगती अहवाल पुढील त्रैमासिकाच्या पहिल्या महिन्यांच्या १० तारखेपर्यंत त्याचप्रमाणे वार्षिक प्रगती अहवाल आर्थिक वर्ष संपल्यानंतर ३ महिन्यांच्या कालावधीत कृषी व सहकार विभाग, कृषी मंत्रालय, भारत सरकार यांच्याकडे तसेच राज्य शासनाकडे पाठविण्यात यावा.
१०. कोरडवाहु क्षेत्र विकास (RAD) कार्यक्रमाच्या उद्दिष्टपूर्तीसाठी संचालक (विस्तार व प्रशिक्षण), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांनी संदर्भाधीन अ.क्र. १ येथे नमूद केलेल्या केंद्र शासनाच्या संकेतस्थळावर उपलब्ध असलेल्या सदर घटकाच्या मार्गदर्शक सुचना तसेच उपरोक्त नमूद अटी व शर्ती विचारात घेऊन उद्दिष्ट निहाय सविस्तर मार्गदर्शक सुचना क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना निर्गमित कराव्यात.
११. अनुसूचित जाती प्रवर्गसाठीचा निधी अनुसूचित जाती व नवबौद्ध लाभार्थ्याकरीता खर्च करण्यात यावा.
१२. अनुसूचित जातीच्या लाभार्थ्यांना योजनेचा लाभ कोणत्या स्वरूपात देण्यात आला. याबाबतची सन २०१७-१८ तसेच सन २०१८-१९ या वर्षातील माहिती सामाजिक न्याय विभागास सादर करण्यासाठी, शासनास सादर करण्यात यावी.
१३. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाचे परिपत्रक क्र. अर्थसं-२०१८/प्र.क्र.६९/अर्थ-३, दि. ०२ एप्रिल, २०१८ मधील अटी व शर्तीचे पालन करून व सदर परिपत्रकान्वये विभागास प्रदान केलेल्या अधिकाराचा वापर करून तसेच संदर्भाधीन अनुक्रमांक ७ येथील सामाजिक न्याय विभागाच्या मान्यतेने निर्गमित करण्यात येत आहे.
१४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१८०८०७१६५८१५८८०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(श्रीकांत चं आंडगे)

अवरसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.मंत्री(कृषि व फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव
२. मा.राज्यमंत्री(कृषि व फलोत्पादन) यांचे खाजगी सचिव
३. अपर मुख्य सचिव (कृषि) यांचे स्विय सहाय्यक
४. सचिव, सामाजिक न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई.३२ -
५. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे

६. संचालक)विस्तार व प्रशिक्षण ,(कृषि आयुक्तालय,महाराष्ट्र राज्य, पुणे
७. आयुक्त, सामाजिक न्याय ,पुणे.
८. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र राज्य कृषि उद्योग विकास महामंडळ, अंधेरी,मुंबई.
९. जिल्हाधिकारी (सर्व)
- १०.मुख्य कार्यकारी अधिकारी (सर्व जिल्हा परिषदा)
- ११.मुख्य कार्यकारी अधिकारी,वसुंधरा पाणलोट विकास यंत्रणा,पुणे
- १२.सर्व संचालक, कृषि आयुक्तालय,महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- १३.सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक
- १४.जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी (सर्व)
- १५.व्यवस्थापकीय संचालक, जिल्हा अग्रणी बँक (बँक ऑफ महाराष्ट्र, लोकमंगल ,पुणे)
- १६.सर्व कृषि विकास अधिकारी/सर्व उपविभागीय कृषि अधिकारी/सर्व तालुका कृषि अधिकारी/
- १७.सर्व मंडळ कृषि अधिकारी
१८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
- १९.महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षण) महाराष्ट्र -१/२ मुंबई/नागपुर
- २०.संचालक, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई
- २१.संचालक, लेखा व कोषागार, मुंबई
- २२.मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा, नवी मुंबई, वाशी.
- २३.उप मुख्य लेखा परीक्षक, स्थानिक निधी लेखा,कोकण/नाशिक/पुणे/औरंगाबाद/
अमरावती/नागपुर
२४. उप संचालक, लेखा व कोषागारे / कोकण/नाशिक/पुणे/ औरंगाबाद/अमरावती/नागपुर
- २५.सर्व कार्यासने व पर्यवेक्षिय अधिकारी (कृषि) कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय,मुंबई-३२
- २६.निवडनस्ती कार्यसन -८-अ